

Demografia

Codi: 101098
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500259 Ciència política i gestió pública	OT	3	2
2500259 Ciència política i gestió pública	OT	4	0
2500262 Sociologia	OT	4	0
2503778 Relacions Internacionals	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Roser Nicolau Nos

Correu electrònic: Roser.Nicolau@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Roser Nicolau Nos

Prerequisits

No s'han establert.

Objectius

Contextualització: Aquesta assignatura s'imparteix en el tercer i quart curs del Grau de C. Política i Gestió Pública, en el quart curs del Grau de Sociologia o en el quart curs del Grau de Relacions Internacionals.

Objectius: L'assignatura constitueix una introducció a l'estudi de les poblacions humanes per a estudiants de ciències socials. S'orienta a l'aprenentatge de mètodes i tècniques bàsiques d'anàlisi demogràfica i al coneixement (empíric i teòric) de les transformacions demogràfiques contemporànies més rellevants.

Objectius formatius. La formació bàsica s'estructura al voltant dels següents eixos:

1. Coneixement de les fonts estadístiques per a l'estudi de les poblacions i de les metodologies bàsiques per al seu tractament
2. Principis bàsics en l'elaboració d'indicadors demogràfics.
3. Aplicacions de l'anàlisi demogràfica a l'estudi de fenòmens socials i polítics.
4. Coneixement dels canvis demogràfics contemporanis.

Competències

Ciència política i gestió pública

- Aplicar les principals teories de la disciplina i els seus diferents camps a problemes pràctics i professionals reals.
- Demostrar un bon nivell d'expressió escrita en diferents registres.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina i els diferents camps; les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, així com el seu valor per a la pràctica professional mitjançant casos concrets.
- Fer exposicions orals efectives i adaptades a l'audiència.
- Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.
- Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.
- Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.
- Mostrar una bona capacitat per transmetre informació, diferenciant els missatges clau per als diferents destinataris.
- Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.
- Treballar amb tècniques quantitatives i qualitatives d'anàlisi per aplicar-les en els processos de recerca.
- Treballar autònomament.
- Treballar en equip i en xarxa, en particular en condicions interdisciplinàries.

Sociologia

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Avaluar les aportacions dels enfocaments sociològics a l'estudi de la cultura, l'educació, la interacció entre societat i medi ambient, la política social i el treball.
- Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
- Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Relacions Internacionals

- Analitzar el comportament dels actors internacionals, tant estatals com no estatals.
- Aplicar tècniques d'anàlisi quantitatives i qualitatives als processos de recerca.
- Argumentar i establir relacions de causalitat plausibles, a partir de dades i de metateories, i establir formes de validar-o refutar-les.
- Elaborar i preparar la presentació d'informes i/o propostes d'intervenció.
- Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals rigoroses.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i exposar escenaris de futur atenent l'evolució esperada de les diferents variables demogràfiques bàsiques.
2. Analitzar i valorar críticament l'evolució de la població d'un territori.
3. Aplicar tècniques d'anàlisi quantitatives i qualitatives als processos de recerca.
4. Argumentar i establir relacions de causalitat plausibles, a partir de dades i de metateories, i establir formes de validar-o refutar-les.
5. Avaluar la qualitat del propi treball.
6. Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
7. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre la política social.
8. Comparar la lectura de les polítiques socials des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya
9. Comprendre les interpretacions socials de la política social d'acord amb aquests enfocaments.
10. Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
11. Definir els conceptes sociològics que interpreten la política social.
12. Definir els coneixements bàsics de l'anàlisi demogràfica, en concret, les categories, les tècniques i els elements fonamentals de l'estudi de la població (taxes de natalitat, mortalitat, migració, creixement natural i vegetatiu, etc.).
13. Definir els coneixements bàsics de l'anàlisi demogràfica, en concret, les categories, les tècniques i els elements fonamentals de l'estudi de la població (taxes de natalitat, mortalitat, migració, creixement natural o vegetatiu, etc.).
14. Definir els fenòmens socials subjacents a les polítiques socials i els conflictes sobre les necessitats socials.
15. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
16. Demostrar un bon nivell d'expressió escrita en diferents registres.
17. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
18. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
19. Discriminar les explicacions de les desigualtats d'accés i impacte de les polítiques socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics que aquests actors donen per descomptades.
20. Distingir els conceptes sociològics sobre la política social.
21. Distingir els conceptes sociològics, així com els mètodes i les tècniques de recerca social comunament utilitzats per analitzar la política social.
22. Distingir les polítiques socials subjacents a uns conflictes determinats.
23. Elaborar i preparar la presentació d'informes i/o propostes d'intervenció.
24. Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a la política social.
25. Fer estudis demogràfics bàsics (piràmides de població, expectatives de creixement poblacional, anàlisi de cohorts d'edat) i analitzar els principals problemes actuals de la població.
26. Fer exposicions orals efectives i adaptades a l'audiència.
27. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
28. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
29. Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.
30. Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals rigoroses.
31. Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.
32. Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.
33. Mostrar una bona capacitat per transmetre informació, diferenciant els missatges clau per als diferents destinataris.
34. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

35. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
36. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
37. Relacionar els conceptes, els mètodes i les tècniques utilitzats per analitzar la política social amb els debats teòrics i metodològics generals.
38. Relacionar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a la política social, amb el context històric en el qual han sorgit.
39. Relacionar les explicacions de les desigualtats d'accés i impacte de les polítiques socials amb els debats teòrics i metodològics generals
40. Relacionar-los amb els debats sobre l'estat, el canvi social i la desigualtat.
41. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
42. Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.
43. Treballar amb tècniques quantitatives i qualitatives d'anàlisi per aplicar-les en els processos de recerca.
44. Treballar autònomament.
45. Treballar en equip i en xarxa, en particular en condicions interdisciplinàries.
46. Utilitzar fonts de dades, referències temporals i magnituds en l'anàlisi poblacional.

Continguts

1. El creixement de la població
 - 1.1 L'evolució de la població mundial i les projeccions de NNUU
 - 1.2 La transició demogràfica en diferents grups de països
 - 1.3 La justificació de les polítiques de població
 - 1.4 Fonts i mètodes de comptar la població
 - 1.5 La mesura del creixement: les taxes i el seu càlcul
 - 1.6 Us de gràfiques amb escales aritmètica i logarítmica
2. Els canvis en la composició per sexes i edats de la població
 - 2.1 La relació entre els efectius d'homes i dones: determinants i conseqüències
 - 2.2 Indicadors i representacions gràfiques
 - 2.3 Causes i perspectives de l'envelliment de la població a diferents regions del món
 - 2.4 Conseqüències dels canvis en la composició per edats de la població
3. Components del creixement i l'ús de taxes brutes i específiques
 - 3.1 Els registres del moviment natural i migratori, informació continua i retrospectiva
 - 3.2 L'equació de balanç, les taxes brutes i el seu càlcul
 - 3.3 La interpretació de les taxes brutes i l'ús de taxes específiques
 - 3.4 La neutralització dels efectes d'estructura: els mètodes d'estandardització
4. La descripció dels fenòmens demogràfics
 - 4.1 La referència temporal dels fenòmens i l'ús del diagrama de Lexis
 - 4.2 Tipus de magnituds (estoc, flux) i de mesures (proporcions, taxes i probabilitats)

4.3 Les òptiques d'anàlisi: longitudinal, transversal i per edat o durada

4.4 La interpretació de dades transversals: la distinció dels efectes d'edat, generació i moment. Anàlisi de variables sociodemogràfiques

5. Construcció de taules demogràfiques i

5.1 Funcions d'una taula i indicadors sintètics: el model de la taula de mortalitat

5.2 Construcció i interpretació de taules de mortalitat del moment

5.3 Aplicació a l'anàlisi de la fecunditat. Les taules del moment i de generacions

6.- Evolució i desigualtats de la salut, la mortalitat i la fecunditat

6.1 Els determinants de la salut i la mortalitat: evolució històrica, disparitats internacionals i internes en els països occidentals

6.2 Descens i fluctuacions de la fecunditat: la recerca de les variables immediates i dels factors causals

Metodologia

El curs s'estructura a partir d'activitats formatives de tres tipus: les classes teòriques, les pràctiques i les lectures. Aquest conjunt d'activitats es duen a terme en tres nivells:

Activitats dirigides: classes teòriques i sessions de pràctiques dirigides pel professor.

Activitats supervisades: seguiment de les pràctiques i activitats sol·licitades a classe.

Activitats autònomes: finalització de les pràctiques, preparació de les proves escrites, estudi dels continguts teòrics i de lectures complementàries

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	33	1,32	7, 13, 37
Seminari (pràctiques)	16,5	0,66	2, 6, 25, 46
Tipus: Supervisades			
Tutories	14	0,56	5, 15, 28, 44
Tipus: Autònomes			
Estudi	30	1,2	1, 2
Lectures	24	0,96	15, 18, 32, 42
Resolució de les pràctiques	22	0,88	6, 18, 25, 28, 29, 31, 46

Avaluació

1. L'assignatura s'avaluarà de forma contínua a partir de les següents activitats i ponderacions:

- Dues proves escrites al llarg del curs (la mitjana aritmètica d'aquestes dos notes és ponderarà un 50% per calcular la nota final)
- Dos controls de lectures (la mitjana aritmètica d'aquestes dos notes és ponderarà un 15% per calcular la nota final).
- Dues pràctiques (la mitjana aritmètica d'aquestes dos notes és ponderarà un 25% per calcular la nota final)
- Participació en el seminari de pràctiques (aquesta nota és ponderarà un 10% per calcular la nota final)

2. Per participar al procés de recuperació l'alumne ha d'haver obtingut una qualificació mitjana de l'assignatura entre 3,5 i 4,9. La data d'aquesta prova estarà programada en el calendari d'exàmens de la Facultat.

3.- Els alumnes que no es presentin a una o més de les activitats sotmeses a avaluació al llarg del curs, a l'acta es considerarà l'assignatura "no avaluable"

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Control de lectura	15	1	0,04	1, 4, 7, 8, 9, 12, 15, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 34, 35, 36, 38, 40, 46
Participació seminari de pràctiques	10	1,5	0,06	1, 2, 5, 16, 23, 25, 26, 27, 35, 36, 37, 41, 42, 45
Prova Escrita	50	4	0,16	1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 19, 20, 25, 28, 30, 34, 35, 36, 39, 42, 43, 46
Pràctiques	25	4	0,16	2, 3, 4, 6, 12, 14, 16, 21, 23, 25, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 42, 44, 46

Bibliografia

Introducció a la demografia:

POSTON, D. L i BOUVIER .F.2018 Population and Society, An Introduction to Demography. Cambridge University Press.

PRESSAT, R. 2000. Introducción a la Demografía. Altaya.

PRESSAT, R. 1981. Demografía estadística. Ariel. Barcelona

VALLIN, J. 1995. La Demografía. Alianza Editorial. Madrid

Manuels d'anàlisi demogràfica:

HENRY, L. 1976. Demografía. Análisis y modelos. Barcelona, Ed. Labor

HINDE, Andrew. 1998. Demographic methods. Arnold.

LEGUINA, J. 1981. Fundamentos de demografía. Madrid, Siglo XXI

LERIDON, H. TOULEMON, L. 2014. Demografía. Cedua. Col Mex

LIVI BACCI, M. 1993. Introducción a la demografía. Barcelona, Ariel.

POSTON, D. L y MICKLIN, M. (eds).2009. Handbook of Population. Springer

PRB'S Population Handbook. 2011 <https://www.prb.org/wp.../prb-population-handbook-2011>

PRESSAT, R. 1983. El análisis demográfico. México, Fondo de Cultura Económica

PRESTON, S.H., HEUVELINE, P. i GUILLOT, M. 2001. Demography: measuring and modeling population processes, Blackwell Publishers.

ROWLAND, D. 2003. Demographic Methods and Concepts. Oxford University Press.

SIEGEL, J.S., SWANSON, D. 2004. The methods and materials of demography. Elsevier.

TAPINOS, G. 1990. Elementos de demografía. Madrid, Espasa Calpe

VALLIN, J. 1995. La demografía, Alianza Editorial, Madrid.

YAUKEY, D. 2015 . Demography, the study of human population. Waeland press

Temes de població:

CUTLER, D., DEATON, A. y LLERAS-MUNEY, A. 2006. "The determinants of mortality" Journal of Economic Perspectives, vol 20 nº3, pp: 97-120

EZEH, A.C., BONGAARTS J. y MBERU. B. 2012. "Global Population Trends and Policy Options" The Lancet (July 10) doi:10.1016/S0140-6736(12)60696-5.

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140673612606965>LIVI BACCI, M. 2009. Historia mínima de la población mundial. Ariel. Barcelona

LAM, D. 2011. "How the World Survived the Population Bomb: Lessons From 50 Years of Extraordinary Demographic History," Demography, (nov.), pp. 1231-1262

<http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs13524-011-0070-z>

LEE, R. 2003. "The Demographic Transition: Three Centuries of Fundamental Change," Journal of Economic Perspectives v. 17, n. 4, Fall 2003, pp. 167-190.

<http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/089533003772034943>

LIVI BACCI, M. 1998. Historia de la población europea. Crítica. Barcelona.

LIVI BACCI, M. 2017. Our Shrinking Planet. Polity Press (traducción de "Il pianeta stretto".2015. Il Mulino)

MCFALLS, J.A. (5ªedició 2007) Population: A Lively Introduction. Population Bulletin,. vol 62, nº1. <http://www.prb.org/pdf07/62.1LivelyIntroduction.pdf>

SCIENCE, 29 July 2011, nºdedicat al creixement demogràfic (en particular articles de Bloom, Bongaarts, Lee i Malajkoff). <http://www.sciencemag.org/site/special/population/>

Dossier de curs :

a)*Material estadístic fet servir i comentat a classe*. Lectures relatives a alguns temes del programa, exercicis i material de les classes pràctiques. Aquest dossier està disponible a l'adreça electrònica del Campus Virtual.

b)*Materials Docents*: Apunts disponibles a l' adreça electrònica del Campus Virtual

Adreces electròniques:

Consulteu la web del Centre d'Estudis Demogràfics de la UAB: <http://www.ced.uab.es/>. On hi ha links a altres centres de recerca i de producció de dades i estadístiques demogràfiques